

Vissertjes

Ander werk van Pjeroo Roobjee bij Querido

Naar betere oorden en andere verhalen uit de buitenste duisternis (2008)

Een mismaakt gouvernement (roman, 2010)

De zomer van de neusbloedingen (roman, 2013)

Niets te vieren (roman, 2016)

Composteer mij (roman, 2019)

Bladerval in een warme slachtmaand (roman, 2022)

Pjeroo Roobjee

Vissertjes

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2025

De auteur ontving voor dit boek een werkbeurs van
Literatuur Vlaanderen.

Copyright © 2025 Pjeroo Roobjee
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's Uitgeverij BV,
Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Brigitte Slangen
Omslagbeeld Georges Barbier (1882-1932), *Le Bain*,
The Stapleton Collection/Bridgeman Images
Foto auteur Hatim Kaghat/Belga/ANP

ISBN 978 90 253 1845 1 / NUR 301
www.querido.nl
www.roobjee.be

I

Terwijl Joël Troch tegen het einde van de twintigste eeuw tussen dageraad en valavond op een paasdag in die voor onze geschiedenis zo gedenkwaardige periode met enige vingertoppen zijn oksels op de aanwezigheid van zweet onderzocht en zijn handen droog bleven, op die genoemde hoogdag van laat ons zeggen het jaar 1992, werd er ruw geschat precies om dertien uur drieëntwintig aan de schelketing van zijn huisbel gesnokt.

Joël knoopte het borstgat van zijn hemd dicht, ging ver in het rond de lijfgeur van nardus spreidend naar de voordeur, ontsloot die en zag op de stoep een deerntje staan, een met een huid van zwart ivoor begunstigde aankomelinge wier lippen als vanzelve vaneen gingen en zeiden: 'Ik ben Maybelle-Lee Hoornaert, zestien jaren oud, en u bent mijn vader.'

Benoît Singeleyn, die in het voetspoor van zijn minnaar was getreden op diens tocht naar waar het belgeluid zijn oorsprong had gevonden, hoorde hoe vloeiend en zelfzeker de woorden de mond van de bakvis verlieten om met treiterige wedergalm in het gewelf van de vestibule te vervluchtigen.

Beducht als hij was voor een mogelijk te arriveren nieuwe

reeks ongewenste spraakgeluiden, drukte Joël Trochs hartendief zijn handpalmen tegen de schelpen zijner oren, glipte langs zijn bijslaap naar het deurgat en duwde het ebonieten wezentje van de stoep in de richting van het voetpad, dat achter de kniehoge cementen muur van de voortuin nauwelijks beregend te blinken lag.

Pas nadat de voordeur door onder meer de bemiddeling van een handzame bries met een klap was dichtgeslagen, niet eerder dan kort daarna, brak Benoît Singeleyns hart, terwijl zijn ogen heel wat tranen vergoten. Hij gaf dan ook de geest. Maar geen volle halve seconde later herrees hij uit de doden en sprak hij zijn minnaar gezond en wel zeer levendig in volgende termen aan: ‘Zeg mij dat het niet waar is, jij met een vrouw! Wat is mij dat?! Ik bedoel: dat is een hoon aan mijn adres, een schandelijk bedrog! Zoiets ziekelijks als tegen de natuur in al cohabiterend een dochter bij een appelbijtster zomaar naar binnen schieten, het brengt de rede van een oppassend burger smartelijk aan het wankelen en doet hem in alle oprechtheid twijfelen aan het nut van een toekomst voor het mensdom op deze ontaarde planeet!’

De verbolgen janker zweeg. Hij leunde – ontevreden doch door zelfliefde overweldigd een verse aanvoer van waterlanders uit zijn toeë ogen persend – tegen de gangmuur, snikte een tel nogal diep en gaf zich toen over aan mijmeringen omtrent de kleinheid der liefde, bittere gepeinzen met in de coulissen de klank van eertijds foutloos gefluisterde dure eden, plechtige verklaringen en andersoortige nadrukkelijke beloftes van eeuwige trouw.

Een lichte sneeuwval teisterde een wimperwenk later niet geheel en al onaangenaam de kamers onder de jaloerse

schedelnok van Benoît Singeleyn. Vlokken zonder tint noch gedachte stierven aler ze de weg naar de gebieden van zijn benul konden vinden. Hij schudde zijn kop ten halve wakker en liet toe dat de beverik de hoeken zijner lippen be kroop. Tussen zijn oren sprak met langdradige altstem een hem toegenegen, met een overmaat aan gezond verstand begiftigde quidam die wilde, ja gebood, dat hij, Singeleyn Benoît dus, gewetensvol op zoek zou gaan naar eenzaamheid, en zulks zowel voor zijn niet te schatten verdriet als voor zijn eigen zelve. Maar hij luisterde niet naar de wijze raad van het commandement.

Geen duimbreedte weg van zijn minnaars zijde wijkend, toonde hij zijn tong in extenso en een rond getal tanden en snikte: 'Je breekt mijn hart, weet je dat?'

De van een wraakroepende, zeer bloederige aanslag beschuldigde sterveling bleef staan waar hij stond, sloot de ogen en rekte lijf en leden zo traagzaam mogelijk uit alsof elke daad en gelijk welk wederwoord in lange overpeinzingen moesten worden gewikt en gewogen. Het duurde dan ook zowat een stondenlange eeuwigheid voordat de aangeklaagde een paar voeten verzette en tegelijk zijn keel schraapte om wat volgt met geruisarme stemspleet uit te kunnen spreken: 'Hoe kan jouw hart door mij gebroken zijn? Ik ken van haren noch van pluimen een tijdgenote waarmee ik een of ander ledikant heb gedeeld. Nooit verlangd naar zulk een viezigheid, er een halve seconde van gedroomd ook al niet.'

'Dus,' zo repliceerde de aanklager met een van aarzelen-de hoop getuigende tongslag, 'als ik je uitleg correct heb begrepen, kan dat zwartig vredebrekstartje onmogelijk jouw dochter zijn?!'

‘Zij is geen vlees van mijn vlees en geen been van mijn been,’ meende de aangesprokene, nogal resoluut kauwend op zijn Bijbelgetrouwe verben, te moeten opmerken. ‘Anders gezegd en wellicht duidelijker beklemtoond: in de verste verte draagt zij aan de botten van haar lijflangs geen kanten een spiertje vlees van mijn vlees verder met zich mede noch vloeit er ergens door al hare aderen een druppel bloed van mijn bloed.’

Een periode van stomzwijgendheid trad nu in. Beide minnaars bleven zonder hun tong te roeren tot in de tijd tegenover malkander staan. Dan liet gans onvoorzien Joël Troch van zich horen. ‘En zo is alles verteld wat opgeklaard moest worden,’ zei hij, ‘en verder valt er niet over te spreken, amen.’

‘Wat een opluchting!’ keelde Benoît Singeleyn in aangename stemming tranen vergietend. ‘Wat een balsem voor de gebrekkige bedrading van mijn ontwricht innerlijk circuit!’

In het weemoedig gestemde, tot vrede en verzoening nodende, elke scherpe rand en kant verdoezelende en met de zege van voortsluipende schaduwen opgehoogde valavondlicht leken misverstanden en wanordelijkheid voorbij zorgen.

Zij weet ons wonen, zo was niet al te veel later de vermeende verwekker van het zwarte meisje Maybelle-Lee Hoornaert bij machte zijn gedachten waarheidslievend de vrije loop te laten. Als zij nog eens een keer onze deur naakt om ons te komen koeioneren, zo redeneerde hij stemloos een heel eind verder, als zij dat doet, o wee, dan houden wij de deur voor haar gesloten en als het moet en niet anders kan verdwijnen wij in den duik naar elders.

Een kwartier later, net omtrent het exacte tijdstip waarop

Joël Troch in staat bleek zich aan minder kwellend gemijmer over te geven, werd er wederom aan de ketting van de huisbel gerukt.

‘Het zal ons goeddoen in plaats van kwaad,’ fezelde Benoît Singeleyn, terwijl zijn irissen vlamden en hij de hoefslag van zijn minnaars gedachten in duidelijk geprononceerde mensentaal omzette, ‘als wij niet naar de voordeur zouden gaan om die open te doen, want het is gegarandeerd die verdorven zwarte vlek op ons rimpelloos welzijn die daadwerkelijk met harde hand de schel heeft beroerd. Laten wij wijselijk, het is te zeggen: op verstandige wijze, onze bijters enigszins zwijgend doch duidelijk hoorbaar over elkaander schuren, wijl wij via de achterdeur voor onbepaalde tijd naar een heel ander gebied de wijk nemen.’

Omdat er thans een nooit gekende eensgezindheid in de zielen van Joël Troch en Benoît Singeleyn aanzwelt, zal het geen mens op aarde die vertrouwd is met de psyche van het individu verbazen dat de twee minnaars hand in hand kunnen worden gezien binst dat ze het gat van de achterdeur verlaten en het gras van de tuin betreden.

Twee à drie tellen later en anderhalve meter verder wipte het duo, nog steeds met de handen vereend, over een heg en vlood hierna via heel wat achterafstraatjes naar bijwijlen deerlijk bezoedelde – doch verder niet dodelijk onplezierig de moordlust opwekkend – onbekende verten.

De hierboven aangehaalde verwijderdheid bleek met zeer geringe moeite in een handomdraai bereikt. Deswege vinden wij het liefdeskoppel Troch-Singeleyn terug binnen de tochtige muren ener loofhut in de naamloze vlakte van een Kempens woud.

Daar zaten ze dan in de oprukkende duisternis aan tafel en voor ze hun langzaam gevormde overtuiging omtrent de eigenschappen van de door een memelzieke proviandmand voorgeschotelde mondvoorraad onder woorden konden brengen, werden hun gedachten weggeroepen door het getik van regen, een weerlicht, een enkele donderslag, de krakende doodsreutel van een door de bliksem getroffen woudreus.

Joël Troch, daniger geschrokken dan zijn minnaar, viel, door laat ons zeggen een niet al te zeldzaam soort van kat-zwijn bevangen, vloerwaarts en bleef daar, van kruin tot teen buiten westen, geheel en al liggen.

Na een kwartier, maar het kan voorwaar ook na een uur zijn geweest, verliet elk spiertje levenloosheid Joël Troch. Achter de naad van zijn voorhoofd, diep – doch niet al te diep – onder de nok van zijn schedel, gloeiden gedachten en beelden omtrent de komst van het zwarte meisje aan. Zoude het – maar dit alles even terzijde (of toch niet?) – mogelijk zijn dat hij in een of ander verleden een ebbenhouten appelbijtster in den vleze heeft gekend, zodat de vrucht van dergelijke onvoorstelbare omhelzing heden ten dage op aarde rondzwerft met de bedoeling al belletjetrek spelend de orde te verstoren in een convenabel de Griekse beginselen toegenegen haardstede?

Om in betrouwbare geuren en vuurvaste kleuren een schier uitgewist verleden weder samen te kunnen stellen, diepte Joël uit zijn vestzak een flacon Bad Boy van de firma Aristide Lundi uit Manosque op. Zich niemendal aantrekend van de klacht zijns minnaars ('O, mijn God in den Hoge, wie verlost er ons, al was het slechts voor een uur van

onze levensduur, van die verslaving van jou aan onuitstaanbare reuken en kwalijke luchten!'), trok hij de stop uit de hals van de recipiënt en snoof het aroom, dat eens in zijn grootvaders kleren hing, naar het geheugenkraam in zijn bovenkamer. Daar hielden beeltenissen zich zeer scherp staande, verhuisden toen, om hun zwerftocht verder voort te zetten, tot ze zijn kijkers in zicht kregen. Ze nestelden zich levensecht en bij machte menige ziel te boeien of te roeren op het netvlies van de in een voltooide tijd spiedende ziener. Een huis groeide binnen de grenzen van zijn vizier.

II

Het huis, zo zoude eventueel een ziekelijk naar precisie reikhalzende expert ons desgevallend kunnen inlichten, heeft een gevelbreedte van vijfenhalve meter, een diepte van net geen elf meter. Er is een twaalf meter lange aanbouw. Rechts van voornoemd verdiepingloos metselwerk bevindt zich een koer. Deze zich in de vorm van een rechthoek in de richting van het noorden uitstrekkende, met tegels van grijsig cement bevloerde binnenplaats eindigt waar een stadstuin uit de eerder schrale, iet of wat verontreinigde bodem oprijst. De tuin, met een diepte van zes à zeven meter, wordt van de koer gescheiden door een muur van baksteen, die met mortel werd bestreken en nadien witgekalkt. De muur heeft een hoogte van achtennegentig centimeter en wordt naar het midden toe in ongeveer twee gelijke helften gedeeld en aldus onderbroken door de schuld van een deurbreed gat, gepast voor een hek, maar er is geen hek.

De achtermuur van de tuin is de tot op manshoogte met woeste beige verfstreken beschilderde blinde zijgevel van een in onbruik geraakte fabriek waar eertijds lompen en andersoortige vodderijen tot smetloze vellen papier werden omgetoverd. Tegen deze vensterloze flank kwijnt een vijgelaar, een wilde, en houdt een hulstboom zich nauwelijks staande.

In het midden van de bescheiden hortus, en door een zavelpad vrij gemakkelijk bereikbaar, bevindt zich een rechtopstaande, van gebakken aarde vervaardigde, anderhalve meter hoge buis waarop een wijde Napelsgele kom van steen vol camelia's werd gedeponereerd. Een ellebooglangte bezuiden de licht bruinrood gesauste gresbuis staat een hortensiastruik verstorven naar de vergetelheid uit te zien en drie schreden daarvandaan kantelt een onbewoond kippenhok aardwaarts.

Het binnenhuis is in het bezit van een gang met deuren die toegang geven tot een voorplaats, een nooit gebruikte eetkamer en een rommelhok. Op het einde van de gang is er een kortgestuikt doch zeer breed, door een draperie bedekt poortgat, dat een vrije toegang tot een eetkeuken en een schotelhuis garandeert. Rechts leidt de gang naar een veel smallere gang, die op de koer uitkomt. Als men daar naar buiten stapt, treedt men onder een glazen, met heel wat smeedwerk versterkt afdak.

Links in de hoofdgang werd een trap geïnstalleerd. De muren van de gang zijn, in een onstuitbare drang om witgeaderd marmer te imiteren, met tot stille razernij stemmende vlokken en lijnen van grauwe verf besmet. De trap leidt naar een overloop. Zeven treden hoger betreedt men een eerste etage, waar twee kamers te vinden zijn. Het voorste vertrek is de slaapkamer van Nicaise Desmadryl en diens echtgenote Rachel Desmadryl-Fostier. De achterkamer, met uitzicht op de koer en de tuin en op een deel van de voormalige papierfabriek, doet dienst als atelier van klermaakster Rachel.

In het echtelijk slaapvertrek zet Nicaise Desmadryl een kalotje van kleurloos vilt op de van haren verstoken nok van

zijn bejaard schedeldak. Vertrokken uit een hoger verdiep, met name de tweede etage, waar zich aan de straatkant de slaapkamer van dochter Colette en haar man Gideon bevindt en aan de zijde van koer en tuin wis en zeker de kamer van de kleine Joël, vanuit dat gebied vertrekt er een jongenslach die Nicaïses rechteroor binnendringt. Even later verschijnt Joël aan zijn grootvader.

‘Zaterdag,’ vraagt de jongen, ‘we zijn toch zeker wel zaterdag, bompa Nicaïse?’

‘Zo vast als een muts met zeven keelbanden zijn wij vaneigens zaterdag.’

‘Dan moeten wij naar de markt en naar tante Lies.’

Grootvader en kleinzoon verlaten het met een vloeroppervlak van eenentwintig vierkante meter begunstigd vertrek. Grootmoeder Rachel kijkt de kamerverlaters na, komt uit bed, hijgt. Zij heeft het aan haar hart. Zij vlecht haar lokken tot een staart, fatsoeneert hiermede een wrong en hecht die met de hulp van spelden en een paar trillende vingers aan de lokken van haar kruin. Hierna hijgt zij luidruchtiger.

Anderhalf uur later. Grootvader en kleinzoon beginnen aan hun voetreis naar de markt en naar tante Lies. Zijde aan zijde verlaten ze stilzwijgend hun straat, slaan rechts af en bereiken dra een onwelriekende waterloop. Nabij een bruggetje van deerlijk vermolmd stoofhout overhandigt Nicaïse zijn kleinkind een bedrag dat de aankoop van een boule de Berlin dekken kan. Joël ontvangt de muntstukken in de palm van zijn linkerkloet en duwt de glazen winkel deur van bakker Dooms open.

Beduidende tellen nadien wandelen bestevaar Nicaïse en zijn kindskind, de ouderling rokend en de jonge deugniet

happend in het rond gebak, onder de neerhangende, dunne takken van treurwilgen en met beneden hunne voeterende schoenzolen menige al te puntige kadeklinker, naar weer eens een brug, een stenen deze keer, steken die over, scheren langs de muren van vele pokdalige kerken en kloosters en belanden via allerlei stegen en doorgangen met bijkans vergeten namen op de Vrijdagsmarkt, alwaar bompa Desmadryl op deze zaterdag die wij nu met ons allen in extenso en volle expansie mogen medemaken van een als Volendammer geklede visboer uit Brussel een gestoomde haring, een vierendeel heilbot plus een pootje garnalen koopt.

Terwijl de klok van de kathedraal gans overstuur en geheel dwars in de zak een totaal konteverkeerd getal slagen produceert, begint Nicaise Desmadryl aan zijn wekelijkse tournee langsheen de kramen. Zijn belangstellend oog zoekt zonder ooit een sprankel onlust te vertonen naar de laatste snuffes op het gebied van rookwaren en huisgerief. Bij een venter uit het Hageland koopt hij twee aardappelschillertjes voor de prijs van één en een roepkeel uit de zeepolders weet hem tot de aankoop van een bomvolle doos aanstekers met eeuwigdurende vlam te verleiden.

De zon is op dit moment van de momentane werkelijkheid gelijk van het klimmen al een beetje moe. Zij wijkt, wijl zij een duim daalt, naar het westen uit om ginds in een slordig onderhouden veld van wispelturig kwispelende wolken te gaan schuilen. Er vallen ruw geschat vier druppels hemelwater aardwaarts. En ineens beseffen grootvader en kleinzoon dat ze zonder mankeren met haast en spoed het marktplein moeten verlaten, willen ze op het voorziene uur bij tante Lies haar voordeur arriveren.

Dozijnen schreden verder en een oneven getal minuten later bereiken de jonge plus de bejaarde voetreiziger een met weinig gras en wreed veel onkruid (als daar zijn: netels en distels) begroeide dijk – die eertijds als bleekweide nauwelijks te schatten diensten bewees aan het kieskeurig naar hagelwitte zindelijkheid hunkerend wasgoed. Waar de dijk eindigt en als een met steenglooiing versterkte aarden wal ophoudt te bestaan rijst hoog boven de daken van kortwoonsten een hoekhuis. Dit bouwsel van naakt gebleven brikken wordt voltijds bewoond door de (jongste) zuster van Nicaise Desmadryl, een ongebogen, door bijkans iedereen in de kleine kazernestede met tante Lies toegesproken kinderloze weduwe van een immer droef gestemde sasmeester met een lam linkerbeen en een kwade dronk.

Nu zitten de drie familieleden kaarsrecht op ongemakkelijke stoelen aan tafel en zwijgen. De voor tante Lies als schenkage meegebrachte, weinig omvangrijke moot heilbot ligt tot drie gelijke, nagenoeg gewichtloze partjes gereduceerd centraal op het ammelaken uitgestald. Geen der tafelaars maakt aanstalten om met grijpgrage tengels de stukjes vis te taken. Bompa Nicaise probeert aan een van de eeuwigdurend vlamgevende briquets een vuurtje te ontlokken, doch het apparaat weigert aan de wens van de ouderling tegemoet te komen. Een tweede aansteker, een derde, een vierde et cetera tot de doos ledig is, amai en o wee, heel dat legioen wordt zonder succes op bruikbaarheid getest.

Door de schuld van oprukkende onweerswolken valt de schemering vroegtijdig in. Bezoeker – en ongelukkige eigenaar zullen we maar zeggen van honderdnegenenzestig onbruikbare eeuwigdurende aanstekers – Nicaise Desmadryl

verheft zich van zijn zeet, klimt op een keukentrap naar boven en ontsteekt de gaskaarsen van de luchter die in wankele balans boven de tafel hangt.

Nadat de lampenist naar de begane grond is afgedaald, kondigt hij aan dat het uur van vertrek zeer nabij is. Hij neemt met een hoofdknik afscheid van zijn zuster, terwijl zijn kleinzoon zulks doet via een genadige wenk met een zijner ogen. Nadat deze handelingen tot een bevredigend einde zijn volbracht, gaan de afscheidnemers door het gat van de deur de straat op. Niet eens een halve landmijl verder zien ze pijnlijk dicht tegen hun oogvliezen een leurder in hun schootsveld verschijnen. Deze tijdgenoot is geheel en al van vel zwart als koolblende, heetsel, grijm en blakband. Zijn ebben schedel wordt door een gloeiend rode fez verlevendigd terwijl zijn eigenlijke dracht overwegend weinig sprekende tinten vertoont. Met naarstige gebaren bewegen zijn vingers om uit een mand van gevlochten tropentwijgen enige goederen van zijn handelswaar op te delven. Drop uit Calabrië, kalissiestokken en eucalyptushout uit het Heilige Land worden bij bosjes te vlakbij onder de aandacht van de straatlopers Nicaise en Joël hunne ogen gebracht. Deze verpletterende uiting van de ware koopmansgeest wordt begeleid door de luide spreekstem van de venter. Die krijst: ‘Carabouya!’ – of: ‘Carabouilla!’ of: ‘Karaboeja!’ – wat volgens zeer velen, waaronder heel wat welweters, zijn bijnaam is geworden en naar het schijnt het Somalisch is voor ‘brok’.

De leurder huilt thans op te sterk gespannen toon: ‘Koopt u, alstublieft, wat van mijn excellente waren, sahib, mijn dochtertje heeft mij nu toch zo een honger!’ Hij heft zijn handen ten hemel, pletst die dan tegen zijn bovenbenen en

plots ziet Joël een klein, donkerst juffertje dat zich, tranend, in de sombere plooien van haar vaders dos verbergen wil.

De veeljarige Nicaise Desmadryl bokst de handelaar in exotische, wreed gezonde versnaperingen enige ellen achteruit en gaat hierna, met loodzware tred, doch, hoe wonderlijk, sneller dan ooit tevoren, naar het huis dat waratje het zijne is.

Zijn kleinkind volgt met een onzeker licht in de kluisgaten zijn rappe gang, aarzelt een spanne tijds, loert dan ultrakort naar de plek waarop het diepzwarte meisje toeft, koerst zijn bompa achterna en zeer dicht op de hielen van het bejaarde familielid bereikt hij geen kwartier later de vijfenhalve meter brede woning waar hij met zijn ouders bij bompa Nicaise en bonma Rachel inwoont, en waar op de bovenste verdieping een eigen kamer op hem wacht.